
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לדתות העולם: דתות אסיה - 24350

תאריך עדכון אחרון 08-08-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע הדתות

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אביתר שולמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: eviatar.shulman@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ד 9-10 על-פי תיאום במייל

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס מציג מבוא כללי לדתות אסיה, בדגש על דתות הודו וסין במבט מערכתי ותימטי בעל דגשים היסטוריים. כלומר שהקורס מבקש להבין את תופעת הדת באסיה על מאפייניה הייחודיים, תוך השוואה כללית לדתות המונותיאסטיות. הקורס משוחח עם "מבוא לדתות העולם: יהדות, נצרות, אסלאם" (24345) מסמסטר א', אבל השתתפות בקורס אינה מותנית בלמידת שיעור זה.

מטרות הקורס:

שיעור זה מהווה את המקבילה למבוא לדתות העולם העוסק בדתות האברהמיות שנערך בסמסטר א' כך שיחד שני הקורסים מהווים "מבוא לדתות העולם". בהקשר של דתות אסיה לא ניתן, וגם לא רצוי, לספק במסגרת של שיעור סמסטריאלי מבוא היסטורי ותרבותי למגוון הדתות והתרבויות של הדתות הגדולות של אסיה – הינדואיזם, בודהיזם, ג'איניזם, קונפוציאניזם, דאואיזם ושינטו. לכן שאיפתנו תהיה להציג את הדתות האסייתיות כמערכת דתית מבחינה רעיונית, תרבותית וחברתית, ותוך כדי כך לבחון את תפקידיה של הדת בחברה ולהתבונן בכמה תופעות מרכזיות לחייה. נרצה לראות את ההמשכיות על פני אסיה, את נקודות המפגש בין הדתות המאוד שונות הללו, כדי להתבונן במה שהם אולי היסודות המכוננים של הדת עבור כל חברה אנושית. בין היתר נפגוש את תפקידיה האישי והחושני של הדת – באסיה ה"אלוהים" כמעט אף פעם אינו מופשט. אופיה ה"לא-מונותיאסטי" של הדת באסיה מאפשר להיכנס באופן עמוק יותר לחיים התוססים של הדת בחברה אנושית, ולוותר על המסגרת הרעיונית ה"מוזיאלית" של הדתות המונותיאסטיות, עם הקדוש האחד המכונן, יחד עם הטקסט האחד המכונן, שמבשרים את דברו של האל האחד שבשמיים ושמעבר לכל ידיעה. כאן, דווקא, הידיעה היא העיקר, ואיתה חוויה רגשית ואנושית שלעתים היא סוערת וצבעונית. ואולי, בעצם, זה מה שקורה גם בדתות מונותיאסטיות?

מנקודת מבט קולוניאליסטית ואוריינטאליסטית, אפשר לחשוב שאסיה משמרת צורות דת ופולחן קדומות יותר ומפותחות יותר של ההתפתחות האנושית – פולחן הממוקד בפסלים, למשל, או מיתולוגיה עשירה ומגוונת. כאן נשאל דווקא האם הדתות המונותיאסטיות לא מבטאות נסיגה מדת מספקת יותר, או שאולי החזות המונותיאסטית מסתירה רבדים יותר מורכבים וחדיתיים, אליהם הדת באסיה (או דתות אחרות שמקורן לא באגן הים התיכון) מאפשרת גישה ישירה יותר.

תוצרי למידה

בסימו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבין את תופעת הדת ואיתה היבטים חשובים בחברה האנושית.
2. להשוות בין תפיסת העולם המונותיאסטית לזו הפולותיאסטית ולשאל באיזו מידה הגדרות אלה אמיתיות.
3. להבין טוב יותר את טבע האלוהות ואת הדמיון האנושי כביחס אליה.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה מלווה במצגת

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא לדתות באסיה ולשאלות יסוד בהבנת הדת.
הינדואיזם 1 - יסודות ההינדואיזם הקדום - וודה, ברהמינים, פולחן, ו"קסטה".
2. הינדואיזם 1 - המשך
3. הינדואיזם 2 וג'איניזם 1 - בריאת העולם והנסיגה ממנו ברעיון הפרישות. מיהו ומהו קדוש?
4. בודהיזם 1 וסיכום תנועות הפרושים.
5. הינדואיזם 3: ההגיון של הדהרמה וביטוי באפוסים. הדהרמה של 4 המעמדות ו4 שלבי החיים. רעיון האל-אדם.
6. בודהיזם 2 - בודהיזם כדת.
7. הינדואיזם 4 - הדת הפוראנית: האלים הגדולים עוברים למקדש.
8. הינדואיזם 5 - דבקות (בהקטי).
9. הרצאת אורח.
10. בודהיזם 3 - בודהיזם מהאיאני.
11. דתות סין 1: קונפוציאניזם ודאואיזם (וקצת בודהיזם).
12. הרצאה של נזיר טיבטי.
13. דתות סין: דת עממית.
14. סיכום.

חומר חובה לקריאה:

לחלק מהשיעורים יש קריאת חובה במקורות ראשוניים. בדר"כ מדובר בטקסטים קצרים.
לכל שיעור תתלווה קריאה מומלצת במקורות משניים (בדר"כ כעשרה עמודים), ולחלקם קריאה קצרה במקורות ראשוניים שתהיה הכרחית.

חומר לקריאה נוספת:

- Durkheim, E., (1915). *The Elementary form of Religious Life*.
- Geertz, C., (1993). "Religion as a Cultural System." In Geertz, C., *The Interpretation of Cultures*. Fontana, pp. 87-125.
- Flood, G., (1996). *An Introduction to Hinduism*. Cambridge University Press, Ch. 2.
 - Dundas, P., (2002 [1992]). *The Jains*, 2nd Edition. London and New York: Routledge, chs. 1,2.
- Harvey, P., (2013 [1990]). *An Introduction to Buddhism: Teachings, History, and Practices*, 2nd Edition. Cambridge: Cambridge University Press, ch. 1.
- Pollock, S., (1984). "The Divine King in the Indian Epic" *Journal of the American Oriental Society* 104.3: 505- 528.
- Ramanujan, A. K.. "Three Hundred Rāmāyaṇas: Five Examples and Three Thoughts on Translation." In Richman (1994 [1991]), pp. 22-49.
- Flood, G., (1996). *An Introduction to Hinduism*. Cambridge University Press, Ch. 3.
 - Harvey, P., (2013 [1990]). *An Introduction to Buddhism: Teachings, History, and Practices*, 2nd Edition. Cambridge: Cambridge University Press, ch. 2.
- Eck, D. L., (1998). *Darśan: Seeing the Divine Image in India*. New York: Columbia University Press, ch. 1.
- Pinkney, A. M., (2013). "Prasāda, the Gracious Gift, in Contemporary and Classical South Asia." *Journal of the American Academy of Religion* 81, no. 3, pp. 734-756.
 - Yocum, G. E., (1973). "Shrines, Shamanism, and Love Poetry: Elements in the Emergence of Popular Bhakti." *Journal of the American Academy of Religion* 41.1: 3-17.
- McDaniel, J., (1989). *The Madness of Saints: Ecstatic Religion in Bengal*. Chicago and London: University of Chicago Press, ch. 2.
- Harvey, P., (2013 [1990]). *An Introduction to Buddhism: Teachings, History, and Practices*, 2nd Edition. Cambridge: Cambridge University Press, ch. 6.
- פינס, י., שלח, ג., שיחור, י. (עורכים), (2011). "כל אשר מתחת לשמיים": תולדות הקיסרות הסינית. כרך א: צמיחתה של הקיסרות הסינית. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, פרק 9.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 0 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: